

13 אוקטובר 2021

ז' בחשוון תשפ"ב

פרוטוקול הוועדה למאבק בנגע הסמים המסוכנים 01/2021

נושא הוועדה: התמכרות לתרופות מרשם

להלן פרוטוקול מוועדה סטטוטורית למאבק בנגע הסמים המסוכנים, שהתקיימה ביום ד, ז' בחשוון תשפ"ב 13.10.2021 בשעה 14:00, באמצעות אפליקציית ZOOM.

השתתפו באמצעות אפליקציית ZOOM

- ד"ר אפרת אוהיון - חברת מועצה ומ"מ יו"ר הוועדה למיגור נגע הסמים המסוכנים
- גב' סימונה מורלי-מנכ"לית מהות הרשות לחוסן וביטחון קהילתי-מזכירת הוועדה
- גב' בריז'יט דוקהן - ר' תחום חינוך מניעה והסברה
- גב' גילית אבטליון - מנהלת המרכז להורות אשדוד
- מר נתן גרינברג - ר' תחום עולים - מהות הרשות העירונית
- גב' ילנה דריגה - ראש תחום חוסן קהילתי - מהות הרשות העירונית
- ד"ר עודד רוזנברג - מנהל אשפוזית דולפין
- גב' איריס מרציאנו - מנהלת אשפוזית דולפין - מהות הרשות העירונית
- גב' ליטל ביטון - רכזת הדרכה וניהול ידע - מהות הרשות העירונית
- גב' טלי קלינגר - רכזת משאבי אנוש מהות אשדוד
- מר חי מורסיאנו - מיישם ומטמיע מערכות מידע מהות אשדוד
- גב' ליז לבנה - מנהלת שוהם אשדוד
- מר יצחק ווקנין - חבר וועדה
- מר רמי לב - חבר וועדה
- גב' שרית ביסמוט - חבר וועדה
- מר נאור זאדה - ק' נוער – משטרת ישראל, תחנת אשדוד
- ד"ר פאולה - ראש מחלקת התמכרויות משרד הבריאות
- גב' מירב אברהם - נציגת ציבור
- גב' ירדנה להב - מדריכת שפ"י מחוזי דרום
- חני כהן - מדריכת שפ"י מחוז דרום חמ"ד
- מר אריה איטח - קב"ט עיריית אשדוד

נעדרו:

- מר רפי אוליאל - חבר וועדה
- גב' יעל כהן - נציגת ציבור
- מר עופר צבאן - נציג ציבור
- גב' אורה שמואלי - נציגת ציבור
- גב' סטלה ויינשטיין - נציגת ציבור
- גב' יעל נהוראי - מנהלת התכנית 360 ונציגת מנהל חינוך – אשדוד

נעדרו אך לא מחוייבים:

- מר דביר אורבס - סמת"ח אשדוד
- מר עמוס ישי - מנהל מחוז דרום - הרשות למאבק באלימות, סמים ואלכוהול
- ד"ר טטיאנה - מפקחת מחוזית של משרד הבריאות
- גב' טלי יוגב - ראש תחום טיפול ושיקום הרשות הלאומית לביטחון קהילתי

פתיחה:

גב' אפרת אוחיון – חברת מועצה ויו"ר ועדת הסמים המסוכנים:

ראשית בירכה את הנוכחים ואת מנכ"לית מהות על קיום ועדה חשובה זו. ציינה כי כחלק ממקצועה והכשרתה הינה כימאית ולכן הנושא קרוב לליבה. "תרופות נוטלים כשיש בעיה רפואית וכשנוטלים לא לצורך או במינון גבוה זה גורם להתמכרות, מפתח סוג של תלות וגורם לנזק". בנוסף ציינה כי תשמח לקבל נתונים לשמוע מה היקף ההתמכרויות לתרופות מרשם בישראל, מי האוכלוסיה הכי פגיעה ומהי דרך ההתמודדות בנושא. סיימה בתודות לסימונה ולליטל על ניהול הוועדה.

גב' סימונה מורלי – מנכ"לית מהות ומזכירת הועדה:

פתחה במחקר בנושא התמכרות לתרופות מרשם שהתחיל בארה"ב, וציינה כי בארצנו אין יותר מדי מחקרים בנושא, לפי הוראות משרד הבריאות הישראלי שימוש מזיק בתרופות הוא שימוש שלא על פי ההנחיות הרפואיות שיכול לגרום נזק גופני ונפשי או שימוש שלא לצרכים רפואיים, אלא לצרכי הנאה. בין התרופות המדוברות הנפוצות ביותר בהם נעשה שימוש לרעה : משככי כאבים, תרופות הרגעה ושינה, תרופות מעוררות, תרופות הניתנות להפרעת קשב וריכוז. הסכנה בו אנשים נורמטיביים הסובלים מתחלואה אחת של כאב להתמכרות וליצירת תחלואה נוספת, אוכלוסיה זו איננה ערוכה להתמודדות עם בעיות של התמכרות ולכן התוצאה היא פירוק המשפחה, פגיעה בקריירה תעסוקתית והתדרדרות מהירה. התפתחות של שוק שחור של מרשמים לתרופות שכאלה על בסיס פלילי. בנוסף מתוך סקר שנערך בארה"ב : מאז שנות ה 90 חלה עלייה משמעותית בשימוש בתרופות מרשם.

כ-2 מיליון מתושבי ארה"ב מזוהים כמכורים לתרופות מרשם מגיל 13 ואילך. ההערכות הינם כי תרופות אופיאידיות (ניתנות במרשם לסובלים מכאב אקוטי) נמצאות במקום

השני ברשימת החומרים הממכרים הנמצאים בשימוש, במיוחד בקרב בני נוער. ובנוסף גם בשימוש בתרופות הרגעה ושינה, היא בעיה שהולכת ומחריפה, על פי ההערכות בארה"ב כ 2.3% - 18% מהבוגרים משתמשים בהן ללא צורך רפואי וללא מרשם.

בשנות ה 70 התפתח "שוק" לקניה ולמכירה של תרופות סטימולנטיות ללא מרשם, בעיקר בקרב תלמידים וסטודנטים.

במחקר שערכו בארץ בתחום ההתמכרויות למשככי כאבים: נבדקו 888 מטופלים שטופלו במרפאות כאב בסורוקה ואיכילוב במשך חצי שנה מנובמבר 2014 עד מאי 2015 החולים סבלו מכאבים כרוניים ולא על רקע אונקולוגי, התוצאות הינן: השימוש בתרופות מרשם היה הגבוה ביותר, הרבה מעבר למרשם שנרשם להם, **52.6% פיתחו התמכרות לתרופות ללא יכולת עצמאית להפסיק את השימוש**. במחקר אחר שנערך בשימוש במשככי כאבים אופיאטים (OECD) עולה כי בין 2014-2016 רישום תרופות כאב אופיאטיות עלה בישראל ב125%, ובדו"ח של 2018 עולה כי ישראל היא המובילה בין מדינות ה-OECD בנוגע לרישום תרופות משככות כאבים אופיאטיות, לאור חומרת העניין מינה מנכ"ל משרד הבריאות בחודשים האחרונים ועדת מומחים אשר תדון בהצעות למיגור הבעיה. מחקר נוסף שנערך בארץ מבחינת גילאים : 0-17 – אין, מגילאי 18-44 12,998 מכורים, מגילאי 45-64 29,066 מכורים, מגילאי 65 – 14,292 74 מכורים, מגילאי 75+ 21,513 מכורים. לפי מחקר נוסף שבוצע לפי מגדר נשים צורכות יותר תרופות מרשם מאשר גברים.

ד"ר עודד רוזנברג – אישפוזית דולפין

בתקופה האחרונה יש יותר ויותר נקלטים באשפוזית מכורים לאופיואידים, ההשפעה המרכזית של מרבית האופיואידים היא דיכוי מערכת העצבים המרכזית. אנו נתקלים באישפוזית במטופלים אשר צורכים תרופות: רטלין, פרוקסט, אוקסיקונטין, פנטניל, טרמדקס. תופעת ההתמכרות היא תופעה שבה המטופל מעלה את המינון של התרופה (הכמות לא מספקת) ובמידה ולא לוקח את התרופה למטופל ישנו קריז שיכול לגרום : הקאות, כאבי גב, רגליים, הזעות וכו'. התרופה הכי פופלרית של מטופלים מכורים שמגיעים לאישפוזית הינה פנטניל, ניתן להשתמש בו בכמה אופניים לפעמים מדביקים על הגוף, מעשנים או מזריקים.

איריס מרציאנו – מנהלת אישפוזית

"תהליך גמילה מתרופות מרשם הרבה יותר קשה להגמל מסמי רחוב, הזמינות של תרופות מרשם הרבה יותר קלה, ניתן לקבל את התרופות מהרופא ללא מאמץ ללא רקע רפואי. כל שנה ושנה אחוזי המכורים שמגיעים לאישפוזית גדל וגדל ובתקווה שבעתיד נוכל למגר את התופעה".

ליז לבנה – מנהלת מרכז שוהם

בשנים האחרונות ישנה מגמה כלל עולמית של שימוש מזיק בתרופות בשנים ולפיכך הקמנו מסלול טיפול לגמילה ממשככי כאבים. מחקר במרפאות כאב בישראל מצביע על כך שלפחות 17% מהמטופלים במשככי כאבים אופיואידים פיתחו התמכרות. ישנם 3 סוגי הגדרות שקשורים לנושא שאנו צריכים להכיר: שימוש מזיק – שימוש בתרופות מרשם לרבות משככי כאבים, שלא לפי ההנחיות רפואיות שעלול להזיק לבריאות הגופנית. שימוש לרעה – שימוש בתרופה שלא לצרכים רפואיים אלא הנאה. התמכרות לתרופות מרשם (LCD-10) – תסמונת של תלות, כדומה להתמכרות סמים ואלכוהול. הטיפול המומלץ בהתמכרות לתרופות ממשפחת האופיואידים הינו בופרנורפין (מאושר על ידי FDA) אשר מסייעת במניעה של צריכת התרופות הממכרות, בנוסף מומלץ לשלב לצד הטיפול התרופתי טיפול התנהגותי ורגשי. תהליך הגמילה במרכז הינו קבלה מיידית ללא המתנה, ליווי צמוד, במקביל מתקיים בשיתוף פעולה עם רופא המשפחה/מרפאת כאב.

גב' אפרת אוחיון – חברת מועצה ויו"ר ועדת הסמים המסוכנים:

אפרת בשאלה לליז: האם המטופלים באים לבד לטיפול? איך מגיעים? תשובתה של ליז: יש לנו ערוצים פתוחים מול קופות החולים, דיווחים מצד הרופאים במידה וישנה בקשות הולכות וחוזרות לאותה תרופה. ישנם גם פניות ממרפאת כאב שאכן מטופלים חורגים מהמינונים הנדרשים. בקשה של ליז מאפרת שיצרו עימה קשר גורמי הבריאות לשת"פ.

אפרת: "בתור אמא רצוי להנגיש את זה לבני נוער שלא מודעים לנושא, זה יכול לתת רעיון לילדים כן להתנסות, ולכן חושבת שאם מנגישים את זה לנוער צריך לנתח את העניין".

תגובתה של ירדנה להב – מדריכת שפ"י מחוזית:

לפני כן נדרש להכיר את המידע הרלוונטי, ולמקד את המידע. ולהעלות את המודעות אצל ההורים, אצלנו זה כבר הדיווחים שזה השלב מאוחר מדי.

גב' אפרת אוחיון – חברת מועצה ויו"ר ועדת הסמים המסוכנים:

בתור אמא הייתי מאוד שמחה שזה יונגש להורים, שידעו לזהות, שיהיו מודעים ושיש טיפול בנושא.

נושאים להתייחסות ודיון:

נאור זאדה – ק' נוער – משטרת ישראל, תחנת אשדוד

נאור פתח בכך שהוא שמח להיות חלק מהוועדה, בנוסף חיזק את דבריה של סימונה שבני נוער אכן **לא משתמשים בתרופות מרשם**, המחקר אכן הולם את מה שקורה בשטח.

בריג'יט דוקהן – ראש תחום מניעה – מהות הרשות העירונית

תרופות מרשם נמצאים בכל בית, בתור עזרה ראשונה ולכן מאוד קשה לנו למדוד את זה. התרופות הפופולריות ביותר בקרב בני נוער זה אקמול, ריטלין, תרופות שממריצות, תרופות שנוטלים למען הנאה ולא לצורך.

חני כהן – מדריכת שפ"י חמ"ד

הציגה את עצמה כמדריכת שפ"י בחינוך הדתי, נושא ההתמכרויות לתרופות מרשם פחות נפוץ במגזר, העיסוק המרכזי במגזר הדתי הוא קנאביס שהוא יותר זמין, אך מצד שני הנערים האלה יתבגרו יום אחד וכן צריכה להיות פה חשיבה.

ירדנה להב – מדריכת שפ"י מחוזית

תחום האחריות של ירדנה הוא בבתי ספר בכל העיר החילוניים, הסודי ועל יסודי. על פי דיווחים מתבצעות מכירות של ריטלין ומדבקות בבתי ספר וברשתות חברתיות, נתון מאוד מדאיג, לדעתה צריכה להיות שיחה בנושא מול בני הנוער וגם לקהל ההורים שתהיה מודעות.

ילנה דריגה – ראש תחום חוסן קהילתי – מהות הרשות העירונית

לפי הסטטיסטיקות שנאמרו כאן השימוש הינו מגיל 18 ומעלה, אך עלינו להתחיל את המניעה הרבה לפני, ואם אנו רוצים לראות שינוי בנתונים עלינו להתייחס דווקא לנתונים שלפני גיל 18, שאנחנו עדיין עוד יכולים להתוות את הדרך של בני הנוער בצורה שונה.

גילית אבטלין – מנהלת המרכז להורות אשדוד

לפני חודשיים התקיים יום השתלמות למנחי קבוצות הורים כדי להעלות את המודעות למנחים במהות, חשוב לדעת שיש מכורים לא רק לסמים ואלכוהול ובנוסף נדרש להעלות את המודעות להורים לגבי ילדיהם גם שמקבלים תרופות מהרופא להסתכל במבט בוחן וביקורתי.

סיכום והחלטות:

להלן מספר ההחלטות שהתקבלו בסיום הועדה על ידי ד"ר אפרת אוהיון - חברת מועצה ומ"מ יו"ר הועדה למיגור נגע הסמים המסוכנים וגב' סימונה מורלי – מנכ"לית מהות ומזכירת הוועדה.

מס"ד	החלטות	אחריות ביצוע
1	מיזם מוגנות שווה זהב – מוכון לגילאי 65+ הכנסת תוכן בנושא מרשם תרופות למיזם להעלאת המודעות בקרב קשישים לנושא התמכרות לתרופות מרשם, מחד ולא להסתייגות מהשימוש, במידה וצריך במינון הנכון.	מהות – ראש תחום ביטחון קהילתי. מינהל שירותים חברתיים- מנהלת המחלקה לרווחת האזרח הוותיק, עיריית אשדוד.
2	הערכות לקיום יום עיון בשיתוף גופי הרווחה ושותפים נוספים - יום עיון להעלאת המודעות בנושא תרופות מרשם שילווה בהסבר ושיווק.	מהות – ר' תחום חינוך מניעה והסברה. מהות- מנהלת אשפוזית דולפין. מנהלת מרכז שוהם.
3	קיום הסברה להעלאת המודעות בקרב רופאי המשפחה בנושא על מנת למנוע יד קלה למתן מרשמי רופא, תוך העלאת המודעות להפניות למרכז שוהם למי שיידרש לגמילה מתרופות מרשם רופא.	מינהל שירותים חברתיים- מנהלת מחלקת בריאות, עיריית אשדוד.
4	תוכנית עמיתים – יעד 2022, בניית מערך ותכנים מניעתיים מותאמים להסברה ומניעה לגבי שימוש בתרופות מרשם לבני הנוער.	ר' תחום מניעה והסברה. משרד החינוך, יעוצות שפ"י. תחנת משטרת ישראל- אשדוד- ק' נוער.
5	העלאת המודעות בקרב ההורים – ברגע שההורים יהיו מודעים יוכלו להחליט אם לתת/לא לתת תרופות לילדיהם. הכשרת מנחות הורים וגיבוש עמדה להורים באיזו תדירות ומתי.	מהות- המרכז להורות משמעותית.

אפרת וסימונה הודו לכל העוסקים במלאכה,

הגב' סימונה מורלי
מנכ"לית מהות- הרשות העירונית לביטחון
וחוסן קהילתי ומזכירת הוועדה.

ד"ר אפרת אוהיון
חברת מועצה ומ"מ יו"ר הוועדה

